

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
välisleping
algtekst
07.02.2000
RT II 1999, 4, 22

Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi vaheline leping õigusabi osutamise ja õigussuhete kohta tsiviil-, töö- ning kriminaalasjades

Vastu võetud 27.11.1998

[Lepingu ratifitseerimise seadus](#)

[Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta](#)

Eesti Vabariik ja Poola Vabariik, juhindudes mõlema riigi vaheliste sõbralike suhete edasiarendamise soovist ning taotledes mõlema riigi vastastikuse koostöö süvendamist ja parandamist õigussuhete alal, otsustasid sõlmida käesoleva lepingu ja leppisid kokku alljärgnevas:

Esimene osa

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1. Õiguskaitse ulatus

1. Ühe lepingupoole kodanikel on teise lepingupoole territooriumil samasugune isiku ja vara õiguslik kaitse nagu teise lepingupoole kodanikelgi.
2. Ühe lepingupoole kodanikel on õigus vabalt ja takistamatult pöörduda teise lepingupoole tsiviil-, töö- ja kriminaalasju menetlevate asutuste poole. Nad võivad seal esineda, esitada hagiid ja taotlusi, samuti sooritada muid protsessuaalseid toiminguid samadel tingimustel nagu teise lepingupoole kodanikudki.
3. Käesolevas lepingus loetakse tsiviilasjadeks ka perekonnaasjad.
4. Käesolevas lepingus loetakse kinnisasjaks ka maaga seotud ehitist või selle osa, kui selle omand on maaomandist erinev.
5. Käesoleva lepingu sätteid, mis puudutavad lepingupoolte kodanikke, kohaldatakse ka juriidiliste isikute suhtes, mis on moodustatud selle lepingupoole seaduste alusel, mille territooriumil nad asuvad.

Artikkel 2. Õigusabi osutamine

Kohtud ja prokuratuurid (edaspidi *justiitsasutused*) ja teised lepingupoolte asutused, kes on volitatud menetlema tsiviil-, töö- ja kriminaalasju, annavad üksteisele neis asjades vastastikust õigusabi.

Artikkel 3. Suhtlemise kord

1. Käesolevas lepingus käsitletud asjades suhtlevad lepingupoolte justiitsasutused omavahel keskasutuste vahendusel, kui leping ei näe ette teistsugust korda.
2. Käesoleva lepingu järgi on Eesti Vabariigi keskasutusteks Eesti Vabariigi Justiitsministeerium ja Riigiprokuratuur ning Poola Vabariigi keskasutuseks Poola Vabariigi Justiitsministeerium.

Artikkel 4. Suhtlemiskeel

1. Õigusabi taotlused koostatakse taotleva lepingupoole riigikeeles ning sellele lisatakse tõlge taotlust saava lepingupoole riigikeelde, inglise või vene keelde.
2. Õigusabi andmisel koostatakse dokumendid taotluse saanud lepingupoole riigikeeles ja lisatakse tõlge taotleva lepingupoole riigikeelde, inglise või vene keelde.

3. Käesoleva lepingu sätete kohaselt peab eelnimetatud dokumentidele lisatud tõlge olema tõestatud. Tõlke tõestab kas vannutatud tõlk või ühe lepingupoole seaduse alusel volitatud isik.

Artikkel 5. Õigusabi valdkonnad

Lepingupoole annavad teineteisele vastastikku õigusabi teatavate protsessuaalsete toimingute sooritamise kaudu, eriti dokumentide koostamisel, edasisaatmisel ja üleandmisel, läbiotsimiste teostamisel, asitõendite hankimisel ja üleandmisel, ekspertiisi tegemisel, poolte, protsessiosaliste, tunnistajate, ekspertide, kahtlustatavate, süüdistatavate jt isikute ülekuulamisel.

Artikkel 6. Õigusabitaotluse vorm

1. Õigusabitaotlus peab sisaldama:

- 1) taotluse esitanud asutuse nimetuse;
- 2) taotluse saanud asutuse nimetuse;
- 3) asja nimetuse, milles palutakse õigusabi;
- 4) poolte, kahtlustatavate, süüdistatavate või süüdimõistetute ees- ja perekonnanimed, nende ajutise või alalise asukoha, kodakondsuse, elukutse, kriminaalasjades võimaluse korral ka sünnikoha ja -aja ning vanemate nimed; juriidiliste isikute puhul nende nimetuse ja asukoha;
- 5) lõikes 4 nimetatud isikute esindajate ees- ja perekonnanime ning aadressi;
- 6) taotluse sisu ja selle täitmiseks vajaliku info, eriti tunnistajate teadaolevad ees- ja perekonnanimed ning aadressid;
- 7) kriminaalasjade puhul täiendavalt kuriteo kirjelduse ja õigusliku kvalifikatsiooni.

2. Õigusabitaotlusel peab olema taotleva asutuse vapp-pitser ja allkiri.

3. Lepingupoole võivad eesti ja poola keeles täita õigusabitaotluse blankette, mis koosõlastatakse lepingupoole keskasutustega.

Artikkel 7. Õigusabitaotluse täitmine

1. Õigusabi taotluse täitmisel juhindub taotlust täitev asutus oma riigi seadustest. Taotluse täitmisel järgib ta taotluses palutud vormi niivõrd, kui võrd see ei ole vastuolus taotluse saanud riigi seadustega.

2. Kui taotlust täitev asutus ei ole pädev seda täitma, annab ta selle üle pädevale asutusele, teatades sellest taotlenud asutusele.

3. Kui taotlusega seotud isiku täpne aadress on teadmata, rakendab taotluse saanud asutus abinõud selle kindlakstegemiseks.

4. Täitev asutus teatab taotluse täitmise aja ja koha õigeaegselt ja vahetult asutusele, kes taotluse esitas.

5. Pärast taotluse täitmist saadab täitev asutus dokumendid taotlenud asutusele. Kui taotlust ei ole võimalik täita, tagastab täitev asutus selle taotlenud asutusele, teatades mittetäitmise põhjused.

Artikkel 8. Tunnistajate või ekspertide kutsumine välismaalt

1. Kui ühe lepingupoole justiitsasutustel tekib menetluse käigus vajadus teise lepingupoole territooriumil viibiva tunnistaja või eksperdi isikliku osavõtu järele, tuleb tal pöörduda teise lepingupoole vastava justiitsasutuse poole taotlusega anda kutse nimetatud isikule.

2. Kutse ei tohi sisaldada hoiatust, et tunnistaja või eksperdi mitteilmumisel rakendatakse sunnivahendeid.

3. Taotlenud lepingupoole justiitsasutusse kutse kohaselt ilmunud tunnistajat või eksperti ei tohi selle riigi territooriumil tema kodakondsusest sõltumata võtta vastutusele kuritegude ja haldusõigusrikkumiste eest, ei tohi arreteerida, ei tohi karistada seoses teoga, mida uuritakse ja millega seoses ta oli välja kutsutud, samuti seoses mistahes muu kuriteoga, mis oli sooritatud enne taotlenud lepingupoole riigipiiri ületamist või mis sooritati seoses tunnistuse andmisega.

4. Tunnistaja või ekspert kaotab kaitse, kui ta ei lahku taotlenud lepingupoole territooriumilt 10 päeva jooksul arvates hetkest, kui taotlenud asutus on talle teatanud, et tema kohalolek ei ole enam vajalik. Selle tähtaja hulka ei arvata aega, mille jooksul tunnistaja või ekspert ei saanud temast mitteolenevatel asjaoludel lahkuda taotlenud lepingupoole territooriumilt.

5. Tunnistajal või eksperdil on õigus saada hüvitust sõidukulude, ülalpidamiskulude ja saamata jäänud töötasu eest, eksperdil aga on peale selle õigus töötasule eksperdina tehtud töö eest. Kutses näidatakse ära kulutuste laad ja suurus, mis tuleb tunnistajale või eksperdile hüvitada. Tunnistaja või eksperdi avalduse alusel maksab taotlenud lepingupool välja avansi kulutuste katmiseks.

Artikkel 9. Dokumentide kätteandmine

Täitev asutus annab dokumendid adressaadile kätte kooskõlas oma riigi seadusega, kui kätteantavad dokumendid on koostatud täitva lepingupoole riigikeeles või neile on lisatud tõestatud tõlge selle lepingupoole keelde. Muul juhul antakse dokumendid adressaadile üle, kui ta on nõus need vastu võtma.

Artikkel 10. Kätteandmisteatis

Dokumendi kätteandmist tõendab teatis, milles on kättesaamise kuupäev, saaja ja üleandja allkirjad, samuti dokumenti kätteandva asutuse pitsers, või kätteandmisteatis, mille on tõestanud kätteandev asutus ja kus on märgitud kätteandmise koht, kuupäev ning viis. Kui dokument antakse kätte kahes eksemplaris, lisatakse kättesaamisteatis ühele eksemplarile.

Artikkel 11. Õigusabi osutamise seotud kulud

Kumbki lepingupool kannab käesoleva lepingu alusel tema territooriumil õigusabi andmisega seotud kulud.

Artikkel 12. Seaduste kohta käiva teabe andmine

1. Lepingupoolte keskasutused annavad teineteise käsutusse tähtsamad tsiviil-, töö- ja kriminaalõigusalsed õigusaktid.
2. Taotluse korral annavad lepingupoolte keskasutused teineteisele teavet oma riigi seaduste ja kohtupraktika kohta.

Artikkel 13. Esemete ja valuutaväärtuste üleandmine

Käesoleva lepingu täitmise käigus antakse esemed või valuutaväärtused ühe lepingupoole territooriumilt teise lepingupoole territooriumile või teise lepingupoole diplomaatilisele esindusele või konsulaarasutusele üle selle lepingupoole seaduse kohaselt, kelle asutus neid üle annab.

Artikkel 14. Aadresside ja muude andmete kindlaks tegemine

1. Taotluse alusel osutavad lepingupoolte justiitsasutused abi nende territooriumil viibivate isikute aadresside kindlakstegemisel.
2. Kui ühe lepingupoole kohtus algatakse menetlus elatise väljamõistmiseks teise lepingupoole territooriumil viibivalt isikult, siis osutab selle lepingupoole kohus taotluse alusel abi selle isiku töökoha ja sissetulekute kindlakstegemisel.

Artikkel 15. Dokumentide tunnustamine

1. Ühe lepingupoole pädeva asutuse või isiku koostatud või tõestatud dokumendid kinnitatakse vapp-pitseri ja pädeva isiku allkirjaga, misjärel neil hakkab teise lepingupoole territooriumil olema seaduslik jõud, ilma et neid tarvitseks legaliseerida. See kehtib ka dokumentide ära kirjade ja tõlgete suhtes, kui need on asjaomaste asutuste või pädevate isikute tõestatud.
2. Ühe lepingupoole territooriumil ametlikuks tunnustatud dokumendid on ametlikud ka teise lepingupoole territooriumil.

Artikkel 16. Perekonnaseisuaktide ja teiste dokumentide vahetamine

1. Lepingupoolte pädevad asutused saavad teineteisele teise lepingupoole kodanike perekonnaseisuaktide väljavõtteid. Need väljavõtted saadetakse tasuta viivitamatult pärast kannete tegemist.
2. Lõike 1 sätteid kohaldatakse ka teise lepingupoole kodanike perekonnaseisu puudutavate hilisemate paranduste, õienduste või täienduste puhul. Sel juhul saadetakse perekonnaseisuakti väljavõtte koos tehtud muudatustega.
3. Ühe lepingupoole perekonnaseisuasutused saavad teise lepingupoole justiitsasutuse taotlusel neile perekonnaseisuaktide väljavõtteid.

4. Ühe lepingupoole kodanike taotlusi perekonnaseisuaktide väljavõtete saamiseks võib saada vahetult vastavale teise lepingupoole perekonnaseisuasutusele. Avaldaja saab need dokumendid pärast lõivu tasumist kätte selle lepingupoole diplomaatilise esindaja või konsulaarasutuse kaudu, mille asutus need dokumendid väljastas.

Artikkel 17. Otsuste saatmine

Lepingupoole saadavad vastastikusel taotlusel teineteisele koopiad jõustunud otsustest teise lepingupoole kodanike perekonnaseisu kohta.

Artikkel 18. Kodanike taotlused dokumentide saamiseks

Ühe lepingupoole kodanike taotlused haridust ning tööstabi tõendavate dokumentide ja nende kodanike isiklike või varalisi õigusi ja huvisid puudutavate teiste dokumentide väljaandmiseks või saatmiseks võib esitada otse pädevale teise lepingupoole asutusele. Dokumendid saadetakse kodanikule selle lepingupoole diplomaatilise esinduse või konsulaarasutuse kaudu, kes need dokumendid välja andis. Diplomaatiline esindus või konsulaarasutus võtab dokumentide kodanikule üleandmisel tasu nende vormistamise eest.

Artikkel 19. Õigusabi andmisest keeldumine

Õigusabi ei osutata, kui see võib kahjustada taotluse saanud lepingupoole suveräänsust või julgeolekut või on vastuolus tema õiguse põhimõtetega.

Teine osa

TSIVIIL- JA TÖÖASJAD

Artikkel 20. Üldsätted

Kui käesoleva lepingu järgi pädevates lepingupoolte kohtutes algatatakse menetlus samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samal alusel, siis kohus, kusasi algatati hiljem, lõpetab menetluse.

I jagu

ISIKLIKE ÕIGUSI PUUDUTAVAD ASJAD

Artikkel 21. Õigusvõime ja teovõime

1. Õigus- ja teovõime määratakse selle lepingupoole seadusega, kelle kodanik isik on.
2. Juriidilise isiku õigus- ja teovõime määratakse selle lepingupoole seadusega, mille territooriumil ta asub.

Artikkel 22. Teovõimetuks tunnistamine ja teovõime piiramise üldkord

Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, on teovõimetuks tunnistamise või teovõime piiramise pädevus selle lepingupoole kohtul, kelle kodanik teovõimetuks tunnistatav isik on. Kohus kohaldab sel juhul oma riigi seadust.

Artikkel 23. Teise lepingupoole kodaniku teovõimetuks tunnistamine ja teovõime piiramine

1. Kui ühe lepingupoole kohus jõuab järeldusele, et on olemas alus tunnistada teovõimetuks või piirata teovõimet teise lepingupoole kodanikul, kes elab või viibib esimese lepingupoole territooriumil, teavitab ta sellest teise lepingupoole pädevat kohut.
2. Edasilükkamatutel juhtudel võib lõikes 1 nimetatud kohus välja anda selle isiku või tema vara kaitseks vajaliku ajutise korralduse. Nende korralduste ärakirjad saadetakse teise lepingupoole pädevale kohtule, kelle kodanik see isik on.
3. Kui teise lepingupoole kohus, informeerituna lõikes 1 toodud asjaoludest, teeb määruse, et ülejäänud toimingud kuuluvad selle isiku elu- või asukohajärgse kohtu pädevusse, või kui kohus ei ole kolme kuu jooksul võtnud vastu asjakohast otsust, siis võib selle isiku elu- või asukohajärgne kohus menetleda teovõimetuks tunnistamise või teovõime piiramise asja vastavalt oma riigi seadustele, kui teovõimetuks tunnistamise põhjus on ette nähtud ka selle lepingupoole seaduses, kelle kodanik see isik on. Teovõimetuks tunnistamise või teovõime piiramise otsus saadetakse teise lepingupoole pädevale kohtule.

Artikkel 24. Teovõimetuks tunnistamise ja teovõime piiramise tühistamine

Artiklite 22 ja 23 sätteid kohaldatakse ka teovõimetuks tunnistamise ja teovõime piiramise tühistamisel.

Artikkel 25. Teadmata kadunuks või surnuks tunnistamine ja surma tuvastamine

1. Teadmata kadunuks või surnuks tunnistamise ja surma fakti tuvastamise korral rakendatakse selle lepingupoole seadust, kelle kodanik see isik oli ajal, kui ta viimastel andmetel oli elus.

2. Teadmata kadunuks, surnuks tunnistamise ja surma fakti tuvastamise korral on pädev selle lepingupoole kohus, kelle kodanik oli isik ajal, kui ta viimastel andmetel oli elus.
3. Ühe lepingupoole kohus võib samuti tunnistada teise lepingupoole kodaniku teadmata kadunuks, tunnistada ta surnuks ja tuvastada tema surma fakti:
  - 1) isiku avalduse alusel, kes kavatses kasutada oma pärimisõigust või abikaasade vahelistest varalistest suhetest tulenevaid õigusi, mis puudutavad teadmata kadunud või surnud isiku kinnisasja, mis asub selle lepingupoole territooriumil, kelle kohus peab tegema otsuse;
  - 2) teadmata äraoleva või surnud isiku abikaasa avalduse alusel, kes elab avalduse esitamise momendil selle lepingupoole territooriumil, kelle kohus peab tegema otsuse.
4. Lõike 3 alusel tehtud otsus kehtib ainult selle lepingupoole territooriumil, kelle kohus langetas selle otsuse.

II jagu

PEREKONNAASJAD

Artikkel 26. Abielu sõlmimine

1. Abielu sõlmimise tingimused määratakse iga abielluja jaoks selle lepingupoole seadustega, kelle kodanik see isik on.
2. Abielu sõlmimise vorm määratakse kindlaks selle lepingupoole seadustega, kelle territooriumil abielu sõlmitakse.

Artikkel 27. Abikaasade isiklikud ja varalised õigussuhted

1. Abikaasade isiklikud ja varalised õigussuhted määratakse kindlaks selle lepingupoole seadustega, kelle kodanikud nad on.
2. Kui taotluse esitamise hetkel on üks abikaasa ühe lepingupoole kodanik, teine aga teise lepingupoole kodanik, siis kohaldatakse nende isiklike ja varaliste õigussuhete asjades selle lepingupoole seadusi, kelle territooriumil nad elavad. Kui üks abikaasadest elab ühe lepingupoole territooriumil, teine aga teise lepingupoole territooriumil, kohaldatakse selle lepingupoole seadusi, kelle kohtus asjakohane protsess toimub.
3. Abikaasade isiklike ja varaliste õigussuhete asjades on lõikes 1 ettenähtud juhtudel pädev selle lepingupoole kohus, kelle kodanikeks abikaasad taotluse esitamisel on. Kui abikaasad elavad teise lepingupoole territooriumil, on pädev ka selle lepingupoole kohus.
4. Abikaasade isiklike ja varaliste õigussuhete asjades on lõikes 2 ettenähtud juhtudel pädev selle lepingupoole kohus, kelle territooriumil abikaasad elavad. Kui üks abikaasadest elab ühe lepingupoole territooriumil, teine aga teise lepingupoole territooriumil, on pädevad mõlema lepingupoole kohtud.

Artikkel 28. Abielu lahutamine

1. Abielu lahutamist reguleeritakse selle lepingupoole seadustega, kelle kodanikeks abikaasad abielu lahutamise protsessi alguses on.
2. Kui protsessi alguses on üks abikaasa ühe lepingupoole kodanik, teine aga teise lepingupoole kodanik, siis reguleeritakse abielulahutusprotsessi selle lepingupoole seadustega, kelle territooriumil nad elavad. Kui üks abikaasa elab ühe lepingupoole territooriumil, teine aga teise lepingupoole territooriumil, kohaldatakse selle lepingupoole seadusi, kelle kohtus asjakohane protsess toimub.
3. Lõikes 1 nimetatud abielulahutuse asjades on pädev selle lepingupoole asutus, kelle kodanikeks abikaasad protsessi alguses on. Kui abikaasad elavad teise lepingupoole territooriumil, on pädevad mõlema lepingupoole asutused.
4. Lõikes 2 nimetatud abielulahutuse asjades on pädev selle lepingupoole asutus, kelle territooriumil pooled elavad. Kui üks abikaasa elab ühe lepingupoole territooriumil, teine aga teise lepingupoole territooriumil, on pädevad mõlema lepingupoole asutused.
5. Abielulahutuse asjade otsustamises pädev asutus on pädev ka vanemlike õiguste ja kohustuste ning alaealistele lastele elatise määramise asjades.

Artikkel 29. Abielu olemasolu, puudumine või kehtetuks tunnistamine

1. Abielu olemasolu või puudumise fakti, samuti abielu kehtetuks tunnistamise asjades otsuste tegemisel kohaldatakse selle lepingupoole seadusi, mille alusel oli abielu sõlmitud.

2. Kohtu pädevuse küsimustes rakendatakse artikli 28 asjakohaseid sätteid.

Artikkel 30. Vanemate ja laste õigussuhted

1. Vanemate ja laste õigussuhteid, sealhulgas lastele elatise määramise nõudeid, reguleeritakse selle lepingupoole seadustega, kelle kodanik on laps.

2. Lapse teatavast isikust sündimise tuvastamine ja vaidlustamine, samuti lapse põlvnemise tuvastamine toimub selle riigi seaduste kohaselt, kelle kodanik on lapse ema lapse sünni hetkel. Piisab lapse põlvnemise tuvastamisest vastavalt selle lepingupoole seadustele, kelle territooriumil toimus või toimub tuvastamine.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud asjades on pädevad selle lepingupoole asutused, kelle kodanik laps on, samuti selle lepingupoole asutused, kelle territooriumil laps elab.

Artikkel 31. Muud ülalpidamiskohustused

Perekonnaõiguse valdkonnas muid ülalpidamiskohustusi puudutavates asjades kohaldatakse selle lepingupoole seadust ja on pädevad selle lepingupoole kohtud, kelle territooriumil elab elatist nõudev isik.

Artikkel 32. Lapsendamine

1. Lapsendamise korral kehtib selle lepingupoole seadus, kelle kodanikuks lapsendaja taotluse esitamisel on. Kui lapsendaja on ühe lepingupoole kodanik, kuid tema elukoht on teise lepingupoole territooriumil, kohaldatakse teise lepingupoole seadust.

2. Lapsendamise korral kohaldatakse seoses lapse elukoha muutmiselega elukoha vastu teises riigis, lapsendatava nõusoleku, lapsendatava seadusliku esindaja nõusoleku, pädeva riigiasutuse loa ja lapsendamise piirangute suhtes samuti selle lepingupoole seadust, kelle kodanikuks lapsendatav on.

3. Kui lapse lapsendajaks on vanemad, kellest üks on ühe lepingupoole kodanik, teine aga teise lepingupoole kodanik, tuleb täita mõlema lepingupoole seadusega ettenähtud nõuded. Kui abikaasade elukoht on ühe lepingupoole territooriumil, kohaldatakse selle lepingupoole seadust.

4. Eeltoodud lõikeid kohaldatakse ka lapsendamise muutmise ja kehtetuks tunnistamise asjades.

5. Lapsendamise, lapsendamise muutmise või kehtetuks tunnistamise asjades on pädev selle lepingupoole kohus, kelle kodanikuks lapsendatav taotluse esitamisel on. Kui lapsendatav on ühe lepingupoole kodanik, kuid tema elukoht on teise lepingupoole territooriumil, kus on ka lapsendaja elukoht, siis on pädev ka teise lepingupoole kohus.

Artikkel 33. Eestkoste ja hooldus

1. Kui leping ei sätesta teisiti, kohaldatakse eestkoste ja hoolduse asjades selle lepingupoole seadust, kelle kodanik on isik, kellele on seatud või tuleb seada hooldaja või eestkostja.

2. Eestkostja või hooldaja ning eestkoste- või hooldusaluse isiku vahelisi õigussuhteid reguleeritakse selle lepingupoole seadusega, kelle asutus seadis eestkoste või hoolduse.

3. Eestkoste või hoolduse vastuvõtmise kohustus määratakse selle lepingupoole seaduse alusel, kelle kodanik saab eestkostjaks või hooldajaks.

4. Ühe lepingupoole kodaniku eestkostjaks või hooldajaks võidakse seada teise lepingupoole kodanik, kui ta elab selle lepingupoole territooriumil, kelle territooriumil tuleb eestkoste või hooldus seada, või kui selle seadmine vastab eestkostet või hooldust vajava isiku huvidele.

5. Eestkoste ja hoolduse seadmise pädevus on selle lepingupoole asutusel, kelle kodanikule tuleb eestkoste või hooldus seada.

Artikkel 34. Eestkoste ja hoolduse kohaldamine

1. Kui tekib vajadus rakendada eestkoste- või hooldusabinõusid, kaitsmaks ühe lepingupoole kodaniku huve, kelle elu- või asukoht või vara asub teise lepingupoole territooriumil, siis teatab selle lepingupoole asutus sellest viivitamatult artikli 33 lõikes 5 nimetatud pädevale asutusele.

2. Edasilükkamatutel juhtudel võtab teise lepingupoole asutus asjakohased ajutised meetmed oma seaduse alusel ja teatab sellest viivitamatult artikli 33 lõikes 5 nimetatud pädevale asutusele. Ajutised meetmed kehtivad seni, kuni eelnimetatud asutus muudab otsuse.

Artikkel 35. Eestkoste ja hoolduse üleandmine

1. Artikli 33 lõikes 5 nimetatud pädev asutus võib anda eestkoste või hoolduse üle teise lepingupoole asutusele, kui eestkoste- või hooldusalune isik elab või viibib või omab vara selle lepingupoole territooriumil. Üleandmine jõustub siis, kui asutus, kelle poole pöörduiti, võtab eestkoste või hoolduse seadmise vastu ja teatab sellest seda taotlenud asutusele.

2. Asutus, kes lõike 1 kohaselt võttis eestkoste ja hoolduse seadmise vastu, kohaldab oma riigi seadust.

III jagu

VARALISED ÕIGUSED

Artikkel 36. Tehingu vorm

1. Tehingu vorm määratakse selle tegemise koha seaduse järgi. Piisab, kui järgitakse vormi, mis on ette nähtud selle lepingupoole seaduses, kelle territooriumil tehing sooritatakse.

2. Kinnisasjaga seotud tehingu vorm määratakse selle lepingupoole seaduse alusel, kelle territooriumil kinnisasi asub.

Artikkel 37. Kinnisasi

Kinnisasjaga seotud asjade lahendamise korral kohaldatakse selle lepingupoole seadust ja on pädevad selle lepingupoole kohtud, kelle territooriumil kinnisasi asub.

Artikkel 38. Lepingulised kohustused

1. Lepingulisi kohustusi tuleb täita selle lepingupoole seaduste järgi, mille territooriumil leping sõlmiti, kui lepingupooleid ei avalda soovi seadust valida.

2. Lõikes 1 nimetatud asjades on pädev selle lepingupoole kohus, kelle territooriumil on kostja elu- või asukoht. Samuti on pädev selle lepingupoole kohus, kelle territooriumil on hageja elu- või asukoht, kui sellel territooriumil asub vaidluse objekt või kostja vara.

3. Lõikes 2 nimetatud pädevust võivad lepingulise kohustuse osalised kokkuleppel muuta.

Artikkel 39. Vastutus lepinguvälise kahju tekitamise eest

1. Vastutus kahju tekitamise eest, mis ei tulene lepingulistest kohustustest (mitteõiguspärased teod), määratakse selle lepingupoole seaduse alusel, mille territooriumil toimus kohustuse aluseks olev sündmus. Kui hageja ja kostja on sama lepingupoole kodanikud, kohaldatakse selle lepingupoole seadust.

2. Lõikes 1 nimetatud asjades on pädev selle lepingupoole kohus, kelle territooriumil toimus kohustuse aluseks olev sündmus, või kelle territooriumil elab kostja. Samuti on pädev selle lepingupoole kohus, kelle territooriumil elab hageja, kui sellel territooriumil asub kostja vara.

IV jagu

PÄRIMISASJAD

Artikkel 40. Võrdsuse põhimõte

1. Kummagi lepingupoole kodanikud võivad teise lepingupoole territooriumil omandada vara või õigusi pärimise teel seaduse või viimse tahte avalduse alusel samadel tingimustel ja samas ulatuses nagu teise lepingupoole kodanikudki.

2. Ühe lepingupoole kodanikud võivad teha surma puhuks korraldusi teise lepingupoole territooriumil asuva vara suhtes.

Artikkel 41. Pärimise korral kohaldatav seadus

1. Õigussuhteid vallasvara pärimisel reguleeritakse selle lepingupoole seadusega, kelle kodanikuks pärandaja surma hetkel oli.

2. Õigussuhteid kinnisvara pärimisel reguleeritakse selle lepingupoole seadustega, kelle territooriumil see kinnisvara asub.

3. Kas vara koosseisu kuuluv asi on kinnis- või vallasasi, määratakse kindlaks selle lepingupoole seaduse alusel, kelle territooriumil see asi asub.

Artikkel 42. Pärandi üleminek riigile

Kui artiklis 41 nimetatud lepingupoole seaduse järgi pärijad puuduvad, läheb vallasvara üle sellele lepingupoolele, kelle kodanikuks pärandaja surma hetkel oli; kinnisvara aga läheb üle sellele lepingupoolele, kelle territooriumil ta asub.

Artikkel 43. Testament

1. Testamendi tegemise või tühistamise võime, samuti testamendi puudumisel tekkivad õiguslikud tagajärjed määratakse selle lepingupoole seaduse alusel, kelle kodanikuks pärandaja testamendi koostamise või tühistamise hetkel oli.

2. Testamendi tegemise või tühistamise vorm määratakse selle lepingupoole seaduse alusel, kelle kodanikuks pärandaja testamendi tegemise või tühistamise hetkel oli. Piisab sellest, kui järgida lepingupoole seadust, kelle territooriumil testament tehti või tühistati.

Artikkel 44. Asutuste pädevus pärimisasjades

1. Vallasvara pärimise asjades on pädev selle lepingupoole kohus või notar, kelle kodanikuks pärandaja surma hetkel oli.

2. Kinnisvara pärimise asjades on pädev selle lepingupoole kohus või notar, kelle territooriumil see vara asub.

3. Kui pärast ühe lepingupoole kodaniku surma järelejäänud vallasvara asub teise lepingupoole territooriumil, hakkab pärija palvel pärimisasja menetlema teise lepingupoole kohus või notar kõigi teadaolevate pärijate nõusoleku korral.

Artikkel 45. Testamendi avamine ja väljakuulutamine

Testamendi avab ja kuulutab välja selle lepingupoole pädev kohus või notar, kelle territooriumil testament asub.

V jagu

TÖÖSEADUSALASED ASJAD

Artikkel 46. Üldsätted

1. Töösuhete tekkimist, muutumist, katkestamist ja lõpetamist, samuti neist asjadest tulenevaid pretensioone reguleeritakse selle lepingupoole seadusega, kelle territooriumil tööd tehakse, tehti või hakatakse tegema. Kui töötaja teeb ühe lepingupoole territooriumil tööd selliste töösuhete alusel, mis seovad teda teise lepingupoole territooriumil asuva töökohaga, siis reguleeritakse töösuhete tekkimist, muutmist, katkestamist ja lõpetamist, samuti sellest tingitud pretensioone viimati nimetatud seadusega.

2. Lõikes 1 nimetatud asjades on pädevad selle lepingupoole kohtud, kelle territooriumil tööd tehakse, tehti või hakatakse tegema. Samuti on pädevad selle lepingupoole kohtud, kelle territooriumil elab kostja või asub vaidluse objekt või kostja vara.

VI jagu

KOHTUKULUD JA PROTSESSUAALSED SOODUSTUSED

Artikkel 47. Vabastamine kautsjoni maksmisest kohtukulude katteks

Kui ühe lepingupoole kodanik, kes elab või asub ükskõik kumma lepingupoole territooriumil ja osaleb teise lepingupoole kohtuprotsessis, siis ei nõuta temalt kautsjoni maksmist kohtukulude katteks üksnes sel põhjusel, et ta on välismaalane või et ta ei ela ega asu selle lepingupoole territooriumil, kelle kohtuprotsessis ta osaleb.

Artikkel 48. Kohtukuludest vabastamine

1. Ühe lepingupoole kodanikel on teise lepingupoole territooriumil teise lepingupoole kodanikega võrdne õigus vabaneda lõivudest, kautsjonitest ja teistest kohtukuludest, samuti õigus saada tasuta esindaja kohtus.

2. Lõikes 1 nimetatud vabastamine kehtib kõigi protsessuaalsete toimingute suhtes, kaasa arvatud otsuse täitmise suhtes.

3. Menetluskuludest vabastamine ühe lepingupoole kohtu poolt kehtib ka sama asja menetluses teise lepingupoole territooriumil tekkinud kulude suhtes.

Artikkel 49. Nõutavad dokumendid

1. Kuludest vabastamiseks või tasuta protsessuaalse kaitse võimaldamiseks tuleb esitada tõend avaldaja perekondliku ja varalise seisundi kohta. Sellise tõendi annab välja selle lepingupoole pädev asutus, kelle territooriumil avaldaja elab või asub.

2. Kui avaldaja ei asu ega ela kummagi lepingupoole territooriumil, võib tõendi välja anda selle lepingupoole diplomaatiline esindus või konsulaarasutus, kelle kodanikuks avaldaja on.

3. Kui ühe lepingupoole seadus ei näe ette, et tuleb esitada lõikes 1 märgitud tõend perekondliku ja varalise seisundi kohta, peab avaldaja esitama avalduse perekondliku ja varalise seisundi kohta.

4. Kuludest vabastamist otsustav kohus võib nõuda tõendi väljaandnud asutuselt täpsustavaid selgitusi või täiendavaid andmeid.

Artikkel 50. Taotluse esitamine

1. Ühe lepingupoole kodanikud, kes kavatsevad paluda teise lepingupoole justiitsasutuselt kohtukuludest vabastamist või tasuta kaitset protsessil, võivad esitada sellekohase suulise või kirjaliku taotluse pädeva elu- või asukohajärgsele kohtule. Kohus saadab avalduse koos artiklis 49 nimetatud tõendiga edasi teise lepingupoole kohtule.

2. Lõikes 1 nimetatud taotluse võib esitada samal ajal kui hagi või protsessi algatamise avalduse.

Artikkel 51. Tasumise või puuduste kõrvaldamise tähtaeg

Kui kohus kutsub välja teise lepingupoole territooriumil elava või asuva protsessipoole või protsessiosalise, määrab kohus samaaegselt vähemalt ühekuulise tähtaja kohtukulude tasumiseks või hagi või taotluses esinevate puuduste parandamiseks. Tähtaja arvestamise alguseks on sellesisulise dokumendi kätteandmise kuupäev.

Artikkel 52. Tähtaeg

1. Kui ühe lepingupoole kohus teeb teise lepingupoole territooriumil elavatele protsessipooltele või protsessiosalistele teatavaks toimingute sooritamise tähtaja, siis selle tähtaja aluseks võetakse kuupäev selle lepingupoole postitemplil, kelle territooriumilt protsessuaalne dokument on lähetatud.

2. Kindlaksmääratud ajal kohtu poolt nõutavate lõivude ja ettemaksude üleandmine teise lepingupoole territooriumil määratakse kindlaks selle kuupäeva alusel, millal need tasuti selle lepingupoole pank, kelle territooriumil elab protsessipool või protsessiosaline.

3. Kui kohtukulude eest tasutakse hilinevalt, kohaldab asjaomane asutus oma riigi seadust.

VII jagu

OTSUSTE TUNNUSTAMINE JA TÄITMINE

Artikkel 53. Mittevaralise iseloomuga otsuste tunnustamine

1. Ühe lepingupoole kohtute tehtud jõustunud otsuseid mittevaralise iseloomuga tsiviilasjades tuleb teise lepingupoole territooriumil tunnustada ilma erilise tunnustamismenetluseta, kui teise lepingupoole kohtud ei ole samas asjas varem jõustunud otsust teinud või kui nad käesolevast lepingust asjakohase sätte puudumise korral ei olnud ka oma siseriikliku seaduse järgi ainupädevad.

2. Ühe lepingupoole kohtuvälise asutuse tehtud jõustunud otsused mittevaralise iseloomuga tsiviilasjades tuleb teise lepingupoole territooriumil tunnustada vastavalt artiklitele 55--57.

Artikkel 54. Otsuste tunnustamise ja täitmise üldsätted

1. Käesoleva lepingu kohaselt tuleb kummalgi lepingupoolel oma territooriumil tunnustada ja täita teise lepingupoole territooriumil tehtud kohtuotsuseid:

1) tsiviil- ja tööasjades;

2) kriminaalasjades kuriteoga tekitatud kahju hüvitamise kohta.

2. Lõike 1 kohaselt loetakse kohtuotsusteks ka kohtutes sõlmitud kokkulepped varalise iseloomuga tsiviil- ja tööasjades.

Artikkel 55. Otsuste tunnustamise ja täitmise tingimused

Artiklis 54 nimetatud otsuseid tuleb teise lepingupoole territooriumil tunnustada ja täita, kui:

- 1) selle lepingupoole seaduse järgi, kelle territooriumil jõustunud ja täitmisele kuuluv otsus tehti, on otsus jõustunud ja tuleb täita; elatisrahaasjades tuleb täita ka jõustumata otsus, kui see on täidetav;
- 2) otsuse teinud kohus oli käesoleva lepingu kohaselt selleks pädev, sel juhul aga, kui see lepingus sätestatud ei ole, siis selle lepingupoole siseriikliku seaduse järgi, kelle territooriumil otsust tuleb tunnustada ja täita;
- 3) poolel oli võimalus kaitsta oma õigusi, sest ta sai kohtukutse õigel ajal ja nõuetekohasel viisil kätte;
- 4) samade poolte vahel toimivas protsessis ei ole selle lepingupoole kohus, kelle territooriumil otsust tuleb tunnustada ning täita, teinud jõustunud otsust ja kui samade poolte vahel ei ole varem algatatud kohtumenetlust selle lepingupoole kohtus, kelle territooriumil otsust tuleb tunnustada ja täita;
- 5) kolmanda riigi kohtuotsust samade poolte vahel ja samas asjas ei ole juba tunnustatud või täidetud selle lepingupoole territooriumil, kus otsust tuleb tunnustada ja täita;
- 6) otsuse tegemisel kohaldatakse vastavalt käesolevale lepingule seadust. Juhtudel, kui see ei ole lepingus sätestatud, siis selle lepingupoole siseriiklikku seadust, kelle territooriumil otsust tuleb tunnustada ja täita.

Artikkel 56. Otsuste tunnustamise ja täitmise taotlus

1. Otsuse tunnustamise ja täitmise taotluse võib esitada otse selle lepingupoole pädevale kohtule, kelle territooriumil otsust tuleb tunnustada ja täita, või selle kohtu vahendusel, kes arutas asja esimese instantsina.

2. Taotlusele tuleb lisada:

- 1) otsus või selle tõestatud ärakiri koos kinnitusega, et otsus on jõustunud ja täidetav; elatisasjades tehtud jõustumata otsuse korral tuleb täidetavuse kinnitus lisada juhul, kui see ei järeldu otsusest endast;
- 2) dokument, mis kinnitab, et pool, kelle kohta on otsus tehtud ja kes protsessis ei osalenud, on kohtukutse otsuse teinud riigi seaduste kohaselt õigel ajal ja nõuetekohasel viisil kätte saanud; nimetatud poole piiratud teovõime korral aga dokument, mis kinnitab, et see pool oli nõuetekohaselt esindatud;
- 3) lõigetes 1 ja 2 nimetatud taotluse ja dokumentide tõestatud tõlge selle lepingupoole keelde, kelle territooriumil otsust tuleb tunnustada või täita.

Artikkel 57. Otsuste tunnustamise ja täitmise kord

1. Otsuse tunnustamise ja täitmise pädevus on selle lepingupoole kohtul, kelle territooriumil otsust tunnustada ja täita tuleb.

2. Kohus määrab kindlaks, kas artiklites 55 ja 56 ettenähtud nõuded on täidetud.

3. Otsuste tunnustamise ja täitmise korral rakendatakse selle lepingupoole seadust, kelle territooriumil otsust tunnustada ja täita tuleb. See kehtib ka otsuse tunnustamise ja täitmise taotluse vormi kohta. Otsuse tunnustamise ja täitmise taotlusele tuleb lisada otsuse ja selle lisade koopiad nende kätteandmiseks protsessiosalistele.

4. Kui selle lepingupoole territooriumil, kelle kohus otsuse vastu võttis, on selle täitmine peatatud menetluse taastamise või asja uuesti läbivaatamise tõttu, siis otsuse tunnustamine ja täitmine teise lepingupoole territooriumil peatatakse.

5. Võttes vastu määrust otsuse tunnustamise ja täitmise kohta, võib kohus nõuda pooltelt selgitusi. Samuti võib kohus nõuda täiendavaid selgitusi otsuse teinud kohtult.

Artikkel 58. Kulused käsitlevate otsuste täitmine

1. Kui isik on artikli 48 kohaselt kohtukuludest vabastatud ühe lepingupoole territooriumil tehtud otsuse alusel, mis kohustab need kulud protsessiosalisele hüvitama, siis teise lepingupoole kohus teeb taotluse alusel tasuta täitmise otsuse.

2. Kohtukulude hulka kuuluvad ka otsuse jõustumise ja täidetavuse kinnitamise kulud, samuti nõutavate dokumentide tõlkimise kulud.

Artikkel 59. Otsuse täitmisega seotud kulude hüvitamine

1. Kulused käsitleva otsuse vastuvõtnud kohus piirdub otsuse jõustumise ja täidetavuse kontrollimisega.

2. Täitmise taotlusele lisatakse otsus või tõestatud ärakiri otsuse osast, mis määrab kindlaks kohtukulude suuruse koos otsuse jõustumise ja täidetavuse kinnitusega, samuti nende dokumentide tõestatud tõlge.

3. Selle lepingupoole kohus, kelle territooriumil on kohtukulud ettemaksuna riigi poolt kehtestatud korras tasutud, pöörduv teise lepingupoole pädeva kohtu poole nende kulude hüvitamiseks. See kohus täidab otsused vastavalt oma seadustele tasuta ja annab saadud summad üle teise lepingupoole diplomaatilisele esindusele või konsulaarasutusele. Vastavalt kohaldatakse ka lõigete 1 ja 2 sätteid.

Kolmas osa

KRIMINAALASJAD

I jagu

KRIMINAALMENETLUSE ÜLEVÕTMINE

Artikkel 60. Üldsätted

1. Kumbki lepingupool kohustub teise lepingupoole taotlusel algatama kriminaalmenetluse oma kodanike ja alaliselt tema territooriumil asuvate välismaalaste vastu, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanemises taotleva poole territooriumil.
2. Lepingupoole võivad esitada kriminaalmenetluse ülevõtmise taotlusi ka selliste õiguserikkumiste puhul, mis taotleva lepingupoole seaduse järgi loetakse kuritegudeks, kuid taotluse saanud lepingupoole seaduse järgi ainult õiguserikkumisteks.
3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhtudel on pädevad taotluse saanud lepingupoole justiitsasutused, kes kohaldavad oma riigi seadusi.
4. Kui seoses nende tegudega, mille kohta on algatatud kriminaalasi, tekivad pretensioonid kahju hüvitamise suhtes, ja kui on esitatud asjakohased kahju hüvitamise taotlused, siis need liidetakse üleantud kriminaalajale.
5. Lõike 1 sätteid kohaldatakse ka alaealiste suhtes, keda kahtlustatakse kriminaalõiguse rikkumises.

Artikkel 61. Kriminaalmenetluse ülevõtmise taotlused

1. Kriminaalmenetluse ülevõtmise taotlus peab olema koostatud kirjalikus vormis ja sisaldama:
  - 1) taotleva asutuse nimetuse;
  - 2) kahtlusaluse perekonna- ja eesnime, tema kodakondsuse ja muud isikuandmed;
  - 3) selle teo kirjelduse ja õigusliku kvalifikatsiooni, millega seoses esitatakse taotlus kriminaalmenetluse ülevõtmiseks.
2. Peale selle lisatakse taotlusele:
  - 1) taotleva poole kriminaalkoodeksi ja vajaduse korral ka teiste seaduste tekst, mis on kriminaalmenetluse seisukohalt tähtis;
  - 2) kõik materjalid või nende tõestatud koopiad, samuti tõendid (asitõendid);
  - 3) taotlus kahju hüvitamiseks, võimaluse piires ka informatsioon kahju suuruse kohta;
  - 4) kannatanute avaldused kriminaalajade kohta, kui seda nõuab taotlust saava lepingupoole seadus.

Artikkel 62. Süüdistatava üleandmine

1. Kui süüdistatav on kriminaalmenetluse ülevõtmise taotluse esitamise hetkel vahi all taotleva lepingupoole territooriumil, siis tuleb ta toimetada taotluse saanud lepingupoole territooriumile.
2. Kui süüdistatav on kriminaalmenetluse ülevõtmise taotluse esitamise hetkel taotleva lepingupoole territooriumil vabaduses, siis võtab see lepingupool vajaduse korral oma seaduste kohaselt meetmed tema tagasitoimetamiseks taotluse saanud lepingupoole territooriumile.

Artikkel 63. Kriminaalmenetluse tulemustest teatamine

Taotluse saanud lepingupool teatab taotlevale lepingupoolele menetluse lõpetamise määrusest. Taotleva lepingupoole palvel saadetakse talle selle määruse ärakiri.

Artikkel 64. Kriminaalmenetluse ülevõtmise tagajärjed

Pärast kriminaalmenetluse ülevõtmist ei või taotleva lepingupoole justiitsasutused menetleda sama isiku ja sama teoga seotud asja, välja arvatud juhul, kui taotlev lepingupool on kriminaalmenetluse ülevõtmise taotluses teatanud, et võib asja uuesti jätkata, kui ta saab taotluse saanud lepingupoolelt teate menetluse algatamisest keeldumise või menetluse lõpetamise kohta.

II JAGU

VÄLJAANDMINE KRIMINAALVASTUTUSELE VÕTMISEKS JA KARISTUSE TÄITMISEKS

Artikkel 65. Isikute väljaandmine

1. Taotluste alusel annavad lepingupoole teineteisele kriminaalvastutusele võtmiseks või karistuse täitmiseks välja nende territooriumil viibivad käesolevas lepingus nimetatud isikud.
2. Väljaandmine toimub ainult niisuguste kuritegude puhul, mille eest mõlema lepingupoole seadused näevad ette vabadusekaotusliku karistuse üle 1 aasta.
3. Väljaandmine kriminaalkaristuse täitmiseks toimub ainult tegude eest, mis on mõlema lepingupoole seaduste järgi kuriteod ja kui isikule, kelle väljaandmist taotletakse, on karistuseks mõistetud vähemalt kuuekuune vabadusekaotus või muu raskem karistus.

Artikkel 66. Väljaandmist välistavad asjaolud

1. Väljaandmist ei toimu, kui:
  - 1) taotlus on esitatud lepingupoole kodaniku või selles riigis varjupaigaõiguse saanud isiku kohta;
  - 2) kuritegu on toime pandud taotluse saanud lepingupoole territooriumil;
  - 3) taotluse saanud poole seaduse järgi ei saa algatada kriminaalmenetlust või täita karistust aegumistähtaja möödumise tõttu või teistel põhjustel;
  - 4) isiku suhtes, kelle väljaandmist taotletakse, toimub taotluse saanud lepingupoole territooriumil kriminaalmenetlus sama kuriteo eest või kui kohus on juba teinud jõustunud otsuse või kui kriminaalmenetlus lõpetati;
  - 5) kriminaalmenetlus algatatakse erasüüdistuse alusel.
2. Kui väljaandmist ei toimu, teatab taotluse saanud lepingupool sellest taotlevale lepingupoolele.

Artikkel 67. Väljaandmistaoitus

1. Väljaandmise taotlusele kriminaalvastutusele võtmiseks lisatakse vahi alla võtmise määruse tõestatud ärakiri koos kuriteo kirjeldusega, samuti kriminaalseaduse tekst, mis puudutab selle isiku poolt sooritatud tegu, kelle väljaandmist taotletakse. Kui toime on pandud varaline kuritegu, tuleb teatada ka toimepandud kuriteo tõttu tekkinud või tekkida võiva kahju summa.
2. Karistuse täitmiseks lisatakse väljaandmise taotlusele jõustunud kohtuotsuse tõestatud ärakiri, samuti kriminaalkoodeksi tekst, mis puudutab süüdimõistetu poolt toimepandud kuritegu. Kui süüdimõistetu on alustanud karistuse kandmist, tuleb teatada, missuguse osa karistusest on ta juba kandnud.
3. Samuti tuleb väljaandmistaoitlusele võimaluse korral lisada taotletava isiku välimuse kirjeldus, andmed tema kodakondsuse, isiklike suhete ja asukoha kohta, kui need andmed ei sisaldu kohtuotsuses, või vahi alla võtmise määrused, samuti tema foto ja sõrmejäljed.

Artikkel 68. Täiendavad andmed väljaandmistaoitluse juurde

Kui saadud andmed on väljaandmistaoitluse rahuldamiseks ebapiisavad, võib taotluse saanud lepingupool nõuda täiendavaid andmeid, määrates selleks kahekuulise tähtaja. Mõjuvatel põhjustel võib seda tähtaega pikendada.

Artikkel 69. Väljaandmiseks vahi alla võtmine

Pärast väljaandmistaoitluse saamist rakendab taotluse saanud lepingupool viivitamatult abinõud taotletud isiku vahi alla võtmiseks, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et vastavalt käesolevale lepingule väljaandmist ei toimu.

Artikkel 70. Erandlik vahi alla võtmine

1. Vahi alla võib võtta enne väljaandmistaoitluse saamist, kui taotlust esitav pool nõuab seda vahi alla võtmise määruse või kohtuotsuse alusel, mis on väljaandmise nõude aluseks. Vahi alla võtmise taotluse võib edastada posti või telegraafi teel või muude vahendite abil, mis välistavad kahtluste tekkimise.
2. Vahi alla võtmisest vastavalt lõikele 1 tuleb viivitamatult teatada teisele lepingupoolele.

Artikkel 71. Vahi alla võetud isiku vabastamine

1. Taotluse saanud lepingupool võib isiku vastavalt artiklile 68 vahi alt vabastada, kui artiklis 68 ettenähtud aja jooksul ei ole lepingupoole küsitud täiendavaid andmeid saadetud.
2. Artikli 70 lõike 1 alusel vahi alla võetud isik vabastatakse vahi alt, kui tema väljaandmistootlus ei saabu ühe kuu jooksul, arvates päevast, mil teist lepingupoolt teavitati vahi alla võtmisest.

Artikkel 72. Väljaandmise edasilükkamine

Kui taotletava isiku suhtes on taotluse saanud lepingupoole territooriumil algatatud kriminaalasi, siis võib tema väljaandmise lükata edasi kuni menetluse lõppemiseni või karistuse ärakandmiseni või isiku vabastamiseni enne karistuse ärakandmise lõppu.

Artikkel 73. Ajutine väljaandmine

1. Taotletav isik antakse ajutiselt välja taotlenud lepingupoole põhjendatud nõude korral, kui väljaandmise edasilükkamine mõjuks menetluse aegumistähtajale või raskendaks oluliselt isiku toimepandud kuriteo menetlemist.
2. Ajutiselt väljaantud isik antakse viivitamatult tagasi nende toimingute lõppedes, mille läbiviimiseks oli ta välja antud, kuid mitte hiljem kui kolm kuud tema ajutise väljaandmise päevast.

Artikkel 74. Väljaandmistootluste kollisioon

Kui sama isiku väljaandmist taotleb mitu riiki, siis otsustab taotluse saanud lepingupool, millisele riigile isik välja anda. Selle otsuse tegemisel võetakse arvesse kõiki asjaolusid, eriti isiku kodakondsust ja toimepandud kuriteo iseloomu.

Artikkel 75. Väljaantud isiku kriminaalvastutuse piirid

1. Väljaantud isikut ei tohi kriminaalvastutusele võtta taotluse saanud lepingupoole nõusolekuta, samuti ei tohi seda isikut välja anda kolmandale riigile seoses muu, enne väljaandmist toimepandud kuriteoga kui see, mille eest ta välja anti.
2. Taotluse saanud lepingupoole nõusolekut ei ole vaja, kui:
  - 1) isik ei ole lahkunud lepingupoole territooriumilt ühe kuu jooksul pärast teele asumist. Selle tähtaja hulka ei arvestata aega, mille jooksul väljaantud isik ei saanud taotlenud lepingupoole territooriumilt lahkuda temast mitteolenevatel asjaoludel;
  - 2) väljaantud isik lahkus taotlenud riigi territooriumilt, kuid hiljem pöördus sinna vabatahtlikult tagasi.

Artikkel 76. Väljaandmise teostamine

Taotluse saanud lepingupool teatab taotlenud lepingupoolele väljaandmise koha ja aja. Kui taotlenud lepingupool ei võta väljaandmisele kuuluvat isikut vastu 15 päeva jooksul väljaandmiseks määratud päevast arvates, siis võib ta vabastada.

Artikkel 77. Korduv väljaandmine

Kui väljaantud isik hoidub mingil viisil kõrvale kriminaalmenetlusest või karistuse kandmisest ja pöördub tagasi taotluse saanud lepingupoole territooriumile, antakse ta uuesti välja, kusjuures artiklis 67 ettenähtud dokumente saata ei ole vaja.

Artikkel 78. Kriminaalmenetluse tulemustest teatamine

Taotlev pool teatab taotluse saanud poolele viivitamatult väljaantud isiku suhtes läbiviidud kriminaalmenetluse tulemustest. Jõustunud kohtuotsuse tegemise korral saadetakse selle ärakiri.

Artikkel 79. Transiit

1. Üks lepingupool lubab teise lepingupoole taotlusel vedada läbi oma territooriumi isikuid, kelle teine lepingupool on välja andnud kolmandatele riikidele. Kui käesoleva lepingu kohaselt väljaandmise kohustust ei teki, võib taotluse saanud lepingupool jätta nõusoleku andmata.
2. Transiitveo taotlus koosneb samadest dokumentidest ja vaadatakse läbi samal viisil nagu väljaandmise nõuegi.

3. Taotluse saanud lepingupool korraldab transiitveod endale kõige sobivamal viisil.

4. Vahemaandumiseta transiitlennuks ei ole vaja luba taotleda.

Artikkel 80. Väljaandmis- ja transiidikulud

Väljaandmiskulud kannab see lepingupool, kelle territooriumil kulutused tekkisid. Transiidikulud kannab taotlenud lepingupool.

III JAGU

ERISÄTTED ÕIGUSABI KOHTA KRIMINAALASJADES

Artikkel 81. Vahi all viibivate isikute ajutine üleandmine

1. Kui tunnistajana väljakutsutud isik, kelle ülekuulamine on vajalik, viibib vahi all taotluse saanud lepingupoole territooriumil, siis taotlevad selle lepingupoole asjaomased asutused isiku üleandmist taotlenud lepingupoole territooriumile. Isikut peetakse vahi all ja toimetatakse peale ülekuulamise lõppemist viivitamatult tagasi.

2. Kui tekib vajadus vahi all oleva isiku tunnistajana ülekuulamiseks kolmanda riigi territooriumil, annavad taotluse saanud lepingupoole asjaomased asutused loa selle isiku transiitveoks läbi oma riigi territooriumi.

Artikkel 82. Esemete väljaandmine

1. Kurjategija poolt kuriteo tulemusena saadud esemed või pettuse teel saadud vara, samuti muud esemed, mis on kriminaalmenetluses asitõenditeks, antakse välja taotlenud lepingupoolele.

2. Taotluse saanud lepingupool võib esemete väljaandmist ajutiselt edasi lükata, kui need on vajalikud teises kriminaalmenetluses.

3. Kolmandate isikute seaduslikke õigusi teisele lepingupoolele väljaantud esemete suhtes ei rikuta. Kriminaalmenetluse lõpetamise korral tagastatakse need esemed sellele lepingupoolele, kes need välja andis, või antakse selle lepingupoolega kooskõlastatult välja otse volitatud isikutele.

4. Käesoleva artikli alusel esemete väljaandmise puhul ei rakendata seadusi, mis piiravad esemete ja valuutaväärtuste sisse- ja väljavedu.

Artikkel 83. Süüdimõistvast kohtuotsusest teatamine

Lepingupooled teavitavad teineteist neist jõustunud kohtuotsustest, mille on ühe lepingupoole kohus teinud teise lepingupoole kodanike suhtes.

Artikkel 84. Kohtuotsusest teatamine lepingupoole taotlusel

Põhjendatud taotluse korral teatavad lepingupooled teineteisele jõustunud kohtuotsusest isikute suhtes, kes ei ole taotlenud lepingupoole kodanikud.

Artikkel 85. Süüdimõistetud isikute sõrmejälgede edastamine

Vastastikusel taotlusel saadavad lepingupooled teineteisele artiklites 83 ja 84 nimetatud isikute sõrmejäljed.

Artikkel 86. Teabe saatmine lepingupoole taotlusel

Ühe lepingupoole taotlusel saadab teine lepingupool talle teavet teise lepingupoole süüdimõistetud kodanike kohta, samuti neid süüdimõistetuid puudutavate järgnevate kohtuotsuste kohta.

Artikkel 87. Taotleva lepingupoole esindajate osavõtt

Taotleva lepingupoole esindajad võivad viibida taotluse saanud lepingupoole territooriumil õigusabialaste toimingute juures; selleks osavõtuks on vaja Eesti Vabariigi poolt Justiitsministeeriumi või Riigiprokuratuuri ning Poola Vabariigi poolt Justiitsministeeriumi nõusolekut.

IV JAGU

KOHTUOTSUSTE TÄITMINE KRIMINAALASJADES

Artikkel 88. Mõisted

1. Väljend «tõkend» tähendab käesoleva lepingu mõttes:

1) Eesti Vabariigis -- isiku paigutamist psühhiaatriaiahaiglasse;

2) Poola Vabariigis -- isiku paigutamist psühhiaatriahaiglasse või teise asjaomasesse asutusse või sundravikohta.

2. Käesoleva lepingu mõttes tähendavad järgmised väljendused:

«karistav riik» -- riik, kus tehti kohtuotsus, mis sisaldab täitmisele kuuluvaid sanktsioone,

«elukohariik» -- riik, kes võttis üle või peab üle võtma ja täitma vabaduskaotusliku karistuse või tõkendi.

Artikkel 89. Üldised põhimõtted

1. Ühe lepingupoole taotlusel kohustub lepingupool käesoleva lepingu kohaselt temalt üle võtma otsuste täitmise nendes kriminaalajades, mille alusel ühe lepingupoole kohtud langetasid jõustunud otsuse teise lepingupoole kodanike karistamiseks vabaduskaotuse või määratud tõkendi näol.

2. Lõikes 1 nimetatud taotlusi võib esitada nii karistav riik kui ka elukohariik.

Artikkel 90. Süüdimõistetute õigused

Süüdimõistetul on õigus esitada mõlema lepingupoole keskasutusele avaldus artiklis 89 nimetatud meetmete võtmiseks. Kohtuotsuse teinud riik teavitab igat süüdimõistetut, keda võib lepingu käesolev jagu puudutada, selle tähtsamatest sätetest.

Artikkel 91. Kohtuliku karistuse põhimõte

Otsuse täitmise ülevõtmine toimub üksnes sel juhul, kui otsuse aluseks olnud tegu kuulub kohtulikule karistamisele ka taotleva lepingupoole seaduste järgi või on kohtulikult karistatav, kui see tegu on toime pandud taotluse saanud lepingupoole territooriumil.

Artikkel 92. Poliitilised kuriteod

1. Otsuse täitmist ei võeta üle, kui otsuse aluseks olnud tegu on taotluse saanud riigi arvates poliitiline kuritegu.

2. Kuritegu, mis pärast kõigi konkreetse asja asjaolude -- eriti tegevusmotiivide, teo toimepanemise viisi, tarvitatud vahendite või nende kasutamise ohu, samuti tegelike või kavandatud tagajärgede arvessevõtmist ei loeta poliitiliseks, kui tal on rohkem kriminaalne kui poliitiline iseloom.

Artikkel 93. Sõjaväelised kuriteod

Otsuse täitmist ei toimu, kui otsuse aluseks olev tegu on taotluse saanud riigi arvates ainult sõjaväeliste kohustuste rikkumine.

Artikkel 94. Finantskuriteod

Finantskuritegudega seotud asjades ei või keelduda otsuse täitmise ülevõtmisest üksnes sellepärast, et selle riigi seaduses, kus otsus tuleb täita, ei ole kohtuotsuse teinud riigi seadusega samalaadseid seadusi, mis käsitlevad avalikke makse, lõive, monopole või valuutaringlust, samuti väliskaubandust või kaupade reglementeerimist.

Artikkel 95. Karistuse täitmise aegumine

Täitmise ülevõtmist ei toimu, kui karistuse täitmine või tõkend on ühe lepingupoole seaduste järgi aegunud.

Artikkel 96. Erikohtud

Täitmise ülevõtmist ei toimu, kui otsuse on teinud erikohus.

Artikkel 97. Tagaseljaotsused

Täitmist ei toimu, kui kohtuotsus on tehtud tagaselja.

Artikkel 98. Samas asjas süüdimõistmise arvessevõtmise põhimõte

Täitmise ülevõtmist ei toimu, kui süüdimõistetut on taotluse saanud riigis sama teo eest süüdi või õigeks mõistetud.

Artikkel 99. Ülevõtmise põhimõtted

1. Täitmine võetakse üle süüdimõistetut nõusolekul. Kui süüdimõistetut ei ole võimeline andma pädevat juriidilist nõusolekut, siis peab selle andma tema juriidiline esindaja.

2. Täitmise ülevõtmist ei toimu, kui süüdimõistetult on võetud vabadus kohtuotsuse teinud riigis ja nõude saabumise päevaks ei ole vabaduskaotuslikust karistusest või tõkendist jäänud kanda rohkem kui 6 kuud. Selle eeltingimuse hindamisel liidetakse kõik täitmisele tulevad vabaduskaotuslikud karistused ja tõkendid või nende osad. Kui tõkendite kestus ei ole määratud, siis võetakse arvestuse aluseks päev, mis kohtuotsuse teinud riigi seaduste järgi oli tõkendi viimaseks päevaks enne selle tühistamist.

Artikkel 100. Vastus taotlusele

Taotluse saanud riik teatab taotlevale riigile võimalikult lühikese aja jooksul, millisel määral on taotlust arvestatud. Täielikku või osalist keeldumist tuleb põhjendada.

Artikkel 101. Kohtuotsuste täitmine

1. Kui kohtuotsuse täitmine võetakse üle, mõistab elukohariigi kohus oma seaduste alusel karistuseks vabadusekaotuse või tõkendi, võttes arvesse vabaduskaotusliku karistuse või tõkendite kõrgeimat võimalikku vastet, mis on määratud kindlaks karistavas riigis.
2. Elukohariigi poolt kohtuotsuse täitmise ülevõtmise tagajärjel ei tohi süüdimõistetu mingil juhul sattuda halvemasse olukorda võrreldes sellega, milles ta oleks olnud karistavas riigis kohtuotsuse täitmise korral.
3. Täitmine, kaasa arvatud ennetähtaegne vabastamine, toimub elukohariigi seaduste alusel. Kui karistava riigi seadus, mis käsitleb ennetähtaegset vabastamist, on süüdimõistetu jaoks soodsam, siis kohaldatakse seda.
4. Vabadusekaotuse või tõkendi kohaldamise korral võetakse elukohariigis arvesse vabadusekaotuse või tõkendite kohaldamise kestus karistavas riigis.

Artikkel 102. Kohtuotsuse osaline täitmine

Kui isik on mõistetud süüdi rohkem kui ühe kuriteo eest, kuid vabadusekaotuse või tõkenditega karistamise täitmine võetakse üle neist vaid mõne tõttu, siis mõistab elukohariigi kohus artiklis 101 nimetatud protsessi käigus nende kuritegude eest täitmisele kuuluvaks karistuseks vabadusekaotuse või tõkendi.

Artikkel 103. Täitmise ülevõtmise tagajärjed

1. Sel ajal, kui elukohariigis täidetakse vabadusekaotuse või tõkendiga karistamise otsust, ei võta karistav riik edasisi meetmeid seoses selle täimisega.
2. Karistav riik on pädev täitma vabadusekaotuse või tõkendiga karistamise ülejäänud osa, kui süüdimõistetut, hoides kõrvale kohtuotsuse täimisest elukohariigis, lahkus selle territooriumilt. Elukohariik teatab sellest asjaolust viivitamatult karistavale riigile.
3. Lõikes 2 nimetatud karistava riigi volitused lõpevad, kui vabadusekaotuse või tõkendiga karistamine on täidetud või kui isikule antakse armu.

Artikkel 104. Armuandmine ja amnestia

1. Süüdimõistetule armuandmine võib toimuda elukohariigis. Karistav riik võib armuandmise taotlusega pöörduda elukohariigi poole. Elukohariik vaatab selle palve läbi heatahtlikult, kui see ei riku tema territooriumil kehtivaid karistava riigi seadusi armuandmise kohta.
2. Elukohariik kohaldab amnestiat nii kohtuotsust täitvas kui ka karistavas riigis süüdimõistetule.

Artikkel 105. Kohtuotsuse tühistamine või muutmine

Täitmiseks ülevõetud kohtuotsust on pädev tühistama või muutma üksnes karistav riik.

Artikkel 106. Teatamine

1. Lepingupooled teatavad teineteisele võimalikult kiiresti igast asjaolust, mis võiks kohtuotsuse täitmist mõjutada.
2. Karistav riik informeerib elukohariiki amnestiast või täitmiseks ülevõetud otsuse tühistamisest või muutmisest.
3. Elukohariik informeerib karistavat riiki kohtuotsuse täimisest.

Artikkel 107. Üleandmine

1. Kui süüdimõistetut asub karistava riigi territooriumil, võtab see riik võimalikult kiiresti kõik vajalikud meetmed süüdimõistetut üleandmiseks elukohariigile.

2. Karistav riik ja elukohariik kooskõlastavad omavahel, vajaduse korral ka transiitriigi asutusega, süüdimõistetud elukohariigi asutustele üleandmise aja ja kohta.

3. Ühe lepingupoole isikud, kes saavad süüdimõistetud teise lepingupoole territooriumile või võtavad ta sellelt territooriumilt kaasa, on pädevad rakendada teise lepingupoole territooriumil kõiki vajalikke abinõusid selleks, et süüdimõistetud ei saaks põgeneda enne tema üleandmise hetke või pärast tema ülevõtmist.

4. Karistav riik võib pärast kohtuotsuse täitmise elukohariigilt ülevõtmist lükata süüdimõistetud üleandmise edasi selleks, et teostada kriminaalmenetlust seoses kuriteoga, või selleks, et täita süüdimõistetule teise kuriteo eest mõistetud kohtuotsust vabadusekaotuse või tõkendi näol.

Artikkel 108. Erisuste põhimõte

1. Kui karistav riik on süüdimõistetud käesoleva lepingu kohaselt elukohariigile üle andnud, ei tohi teda vastutusele võtta, kohtuotsust täita ega temalt vabadust võtta enne üleandmist toimepandud kuriteo tõttu, mille kohta ei ole saadud otsuse täitmiseks ülevõtmise nõusolekut.

2. Lõikes 1 nimetatud piirangut ei rakendata, kui:

1) karistav riik annab nõusoleku kriminaalmenetluse algatamiseks, kohtuotsuse või tõkendite täitmiseks;

2) üleantud süüdimõistetud on jäänud elukohariiki kauemaks kui 45 päevaks pärast tema täielikku vabastamist, ehkki tal oli õigus ja võimalus selle riigi territooriumilt lahkuda, või kui ta sellest riigist lahkumise järel on sinna vabatahtlikult tagasi pöördunud.

Artikkel 109. Taotlused ja nende lisad

1. Käesolevas jaos ettenähtud taotlused koostatakse kirjalikult.

2. Taotlusele lisatakse:

1) kohtuotsuse originaal või selle tõestatud ära kiri või ära kiri, millele on lisatud jõustumise ja täidetavuse kinnitus;

2) kohaldatud koodeksi, samuti tingimisi vabastamist käsitlevate seaduste tekst;

3) võimalikult täpsed andmed süüdimõistetud, tema kodakondsuse, elu- või asukoha kohta;

4) tõend vabadusekaotuse või tähtaja hulka arvestatava tõkendi kestuse kohta;

5) kui süüdimõistetud viibib karistava riigi territooriumil, on vajalik süüdimõistetud juuresolekul koostatud protokoll, millest nähtub tema nõusolek vabadusekaotuse või tõkendi rakendamisega seotud karistuse täitmise ülevõtmisega;

6) teised dokumendid, mis on taotluse rahuldamiseks olulised;

7) taotluse tõlge teise lepingupoole keelde. See ei kehti teiste käesolevas lõikes osutatud dokumentide suhtes.

3. Taotlusele lisatakse lõike 2 alalõigetes 3, 6 ja 7 nimetatud informatsioon ja materjalid, samuti süüdimõistetud nõusolekut sisaldav kiri.

4. Lõikes 3 nimetatud taotlusega nõustumise korral lisab kohtuotsuse teinud riik oma nõusolekule dokumendid, mis on nimetatud lõike 2 alalõigetes 1, 2 ja 4.

Artikkel 110. Taotluse täiendamine

Kui taotluse saanud riik loeb üleantud andmed ja dokumendid ebapiisavaks, taotleb ta nende täiendamist. Täienduse kättesaamiseks võib taotluse saanud riik määrata tähtaja. Vajaduse korral võib seda tähtaega pikendada. Täienduste puudumise korral vaadatakse taotlus läbi olemasolevate andmete ja dokumentide alusel.

Neljas osa

LÕPPSÄTTED

Artikkel 111

Käesolev leping ei mõjuta teiste üht või mõlemat lepingupoolt siduvate lepingute rakendamist.

Artikkel 112

Käesolev leping kuulub ratifitseerimisele ja ta jõustub ratifitseerimisdokumentide vahetamisest 60 päeva möödumisel.

Ratifitseerimisdokumendid vahetatakse Varssavis.

Artikkel 113

Käesolev leping on sõlmitud viieks aastaks. Seejärel tema kehtivus pikeneb automaatselt viie aasta võrra, kui kumbki lepingupool hiljemalt kuus kuud enne järjekordse tähtaja lõppemist noodiga ei teata lepingu lõpetamisest.

Käesolev leping on sõlmitud Tallinnas 27. novembril 1998. aastal kahes eksemplaris, kumbki eesti ja poola keeles, kusjuures tekstidel on võrdne jõud.

Selle tunnistuseks kirjutasid mõlema lepingupoole volitatud isikud käesolevale lepingule alla ja kinnitasid seda pitsseriga.

Eesti Vabariigi nimel
justiitsminister Paul VARUL

Poola Vabariigi nimel
justiitsminister Hanna SUCHOCKA